

De skriftlike neilittenskip fan Piter Obes Postma

bylage by: Tineke Steenmeijer-Wielenga, 'Piter Obes Postma (1835-1891), de heit fan de dichter'. Yn: *Wjerklank 11* (2012)

Yn it hjirboppe neamde artikel oer Obe Postma syn heit wie net genôch romte om de fiif teksten dy't fan dy syn hân bewarre bleaun binne hielendal op te nimmen. Ik haw yn dat stik tasein, dat se folslein tagonklik makke wurde soene op it webstee fan it Obe Postma Selskip. Dy tasizzing kom ik hjirby nei. Tineke Steenmeijer- Wielenga.

1) brief fan 1861

Fan Obe syn heit binne oars gjin gedichten oerbleaun as yn brieven, lykas in epistel oan 'Geachte neef en nicht' fan 13 desimber 1861, dat yn haadsaak giet oer it ferrin fan de sykte fan syn suster Lysbert. Oan hokker 'neef en nicht' de brief rjochte is, stiet der net by. It soe gean kinne om Piter Obes syn âldste neef, Piter Sikkes, yn 1842 berne op 'e Lytse Pleats te Koarnwert, dêr't Obe syn heit sûnt 1857 op buorke, neidat syn omke, Sikke Piters, dêr boer op west hie. Dy neef wie yn 1861 lykwols noch net troud, dat dan soe de 'nicht' út de oanhef in suster wêze moatte. Hy hie fjouwer susters, wat it net wierskynlik makket, dat it hjir om Sikke Piters giet, want wêrom soe Piter Obes dan syn oare nichten net oanskreaun hawwe? Oare neven hat Piter Obes oan de Postmakant yn 1861 net. Dan soe it gean moatte om famylje fan de kant fan syn mem, Durkje Jans Haarsma.

Miskien is de oanhef 'Geachte neef en nicht' ek wol in oanwizing, dat wy oan wat âldere minsken tinke moatte. Yn Fryslân hat it noch lang gebrûk west om famyljeleden, hoe fierôf de famyljerelaasje ek wie, bygelyks efterneven fan de generaasje fan de âlden, mei 'neef' en 'nicht' oan te spreken. Sa wurdt de rûnte fan mooglik oanskreaunen wol grut, mar miskien kinne wy út de ynhâld fan de brief noch in oanwizing helje.

De sike suster, oer wa't Piter Obes skriuwt, wie yn 1858 troud mei Douwe Tseards Rinia, fan wa't de âldste suster, Reinskje, troud wie mei in omke fan Piter Obes, Jan Jans Haarsma fan Piaam. Wa wit hat de briefskriuwer fanwege de komplekse famyljerelaasje keazen foar de oanhef 'neef en nicht'. In broer fan Douwe en Reinskje, Herre Tseards Rinia, wie troud mei Antsje Jans Yntema, fan wa't de mem ek in suster fan Durkje Jans Haarsma wie, mar hja wennen yn Koarnwert, dat it liket net bot logysk, dat de brief oan har rjochte west hat. Hoe dan ek, de brief is om oare redenen nijsgjirrigernôch. En – tusken heakjes – Lijsbert Rinia-Postma is yn 1869 út 'e tiid rekke.

Cornwerd den 13 December 1861

Geachte Neef en Nicht!

Mij denkt, ik kan wel raden dat gij nieuwsgierig zijt, om eens te weten hoe het hier gaat. Deze gedachten bewegen mij dan om u een lettertje te doen toe komen. Ik verzoek u ook vriendelijk, dat gij de moeite eens wilt nemen en schrijf mij ook eens aangaande uw gezondheidstoestand terug.

Met Lijsbert blijft het zoo wat op een hoogte, wel heeft het nu eenigen tijd geheeten dat het wat beter was, maar ik vrees het was meest schijn. Krachtige medicijnen worden er gebruikt. Nu eenige dagen komt zij er s'middags ook eventjes af, anders was het maar alleen des avonds om negen uur heen, zoo lang het bed gemaakt wordt.

Haar lijden draagt zij heel geduldig. Het spreekt wel van zelf, dat zij graag weer wenscht te herstellen, ook heeft zij daar toe soms wel eene stille hoop; maar toch is zij vol vertrouwen op het bestuur der Goddelijke Voorzienigheid.

Anders is alles hier vrij wel, ook ik ben weder vrij goed van mijne kleine koortsongesteldheid genezen.

Terwijl ik deze letters schrijf zit ik in mijne eenzaamheid tusschen vier muren, de sterke wind laat zijn geweldig geruisch hooren. Om mij heen is het lekker koud, wijl de wind zoo is, dat er geen vuur in de kagchel kan om het rooken.

Voor ik begon te schrijven zat ik diep in gedachten verzonken.

Ik dacht bij mij zelve, de dichter Camphuizen was niet ver bezijden de waarheid, toen hij zeyde:

De mensch van ware deugden leeg
En vol van zotte lust,
Zich zelf en and'ren in de weeg,
Vermoort zijn eigen rust.

-
Dit leven, dat alleen niet endt;
Maar kort ook is van duur;
En ligt van zelf slaat tot ellend,
Maakt hij zich dubbeld zuur.

-
Och! waren alle menschen wijs
En wilden daar bij wel;
Op aard' was 't hun een parradijs,
Nu is 't hun meest een hel.

Na vriendelijke groete, noem ik mij met de meeste hoogachting
UEdls Neef en vriend P:O: Postma.

Nagedachten

De tijd vliegt heen en keert nooit weer
Bedenk mijn ziel! dit veels te meer.

O schoone tijd! wat vliegt gij ijlings heen!
Gij hoort geen klagten, u stuit geen geweent.
O leâwe tiêd! hwet flioch stou wei,
Dou hoâst mar faêsje nacht en dei;
Sa fleâne den de jirren hinne,
Mar wij bliou net lík as wij binne.
(.) Is men yet jong fluch in min oâd,
Niks bliout gelík op disze wreâd.
Gelokkich den in mínske wis
Dy't mei sín lot to fréden is.

(.) Net alle jongen scille ien keâr oâd weâse.

Maandag 16 Dec 61

Gister voormiddag schreef ik dit briefje, ik vergat toen om te zeggen, dat Lijsbert alle avonden koortsachtig is.

Zaterdag en Zondag nacht, is die veel slimmer geweest dan gewoonlijk. Gister heeft zij in het geheel niet eens van het bed geweest.

Van morgen leek het echter weer wat beter.

POPostma.

2) hânskrift fan 1862

Noch in bewiis fan Piter Obes Postma syn belêzenheid yn de Nederlânske literatuer leveret in yn it Kingma-argyf bewarre bleaun hânskrift fan 30 maart 1862. Hy hat it gedicht skreaun foar syn 'omke' Jan Kingma (1802-1875). Ik set 'omke' tusken skrapkes, omdat Jan Kingma troud wie mei Sybrichje Herres Rinia en Piter Obes net earder as by syn houlik yn 1867 mei de nei dy muoike neamde Sybrichje Tseards Rinia de Makkumer tsjerkfâd mei rjocht 'omke' neame mocht. Wol hie in healsuster fan syn heit, Akke Piters Postma fan 1843 oant har dea yn 1844 troud west mei in omkesizzer fan Jan Martens, Marten Hylkes Kingma. Dy syn heit, Hylke Martens, wie op syn bar troud mei in suster fan boppeneamde 'takomstige muoike' Sybrichje, te witten Jeltsje Herres Rinia. Dy twa susters hiene – mei noch in tredde – fan harren mem de Lytse Pleats, dêr't Piter Obes op buorke, urven. Yn 1841 hie Piter Obes syn pake, de pleats foar in part fan har kocht, mar yn 1862 hierde Piter Obes ek noch lân fan har. Kingma hat him ynset foar it beroppen fan in twadde dûmny yn de dûbelgemeente Makkum-Koarnwert en fertsjinne dêr neffens Piter Obes de tank fan de Koarwerter herfoarmen foar. De skriuwer fan dit gelegenheidsfers is earst yn 1867 tsjerkfâd wurden en wie yn 1862 allinne noch mar in meilibjend lidmaat.

Een woord van dank aan den Wel Edelen heer Jan Kingma, lid der Provinciale staten van Vriesland, wethouder van Wonseradeel, enz- te Makkum.

Mijn heer! Makkums kerkvoogd! 'k Vind mij ten zeerst verplicht,
Dat ik in dezen tijd, dit woordje tot u rigt.
Dank wordt u toe gebragt, hoe wel met zwakke taal,
Mijn rijmpen schiet te kort, mijn woorden zijn te schraal.
Uw moeite, 't is bekend, verdient ook meerder lof,
't Was uwe pen alleen, die 't rechte gronden trof;
't Was uwe raad en daad, waarheen de zaak ook liep,
Die 't geen aleer bestond, weer in het leven riep.
Zoo zien w' in korten tijd, een tweede leeraar weer;
O welk een edel deel! Ons tot heil! God tot eer!

Hier wordt de mensch een mensch, naar't heilig Scheppers doel,
Komt nader 't paradijs, ontruikt van '[!] d jammer poel,
Als Godsdienst hem niet leidt op 's wereld kronkel paân?
Of brengt alleen het stof, hem waar genoeg aan?
O neen! geen waar geluk, waarheen de ziel ook dwaalt,
Als hooger zin ontbreekt, door Jezus licht bestraald.
Uw heilig, Hemelleer! o Jezus, eeuwig licht!
Waar voor alle dwaling, in 't aardsche duister zwicht,
Doet hier alleen de mensch, zijn bestemming na'd'ren;
Gij wilt 't mensch'lijk geslacht, t'zaâm als kiekens gad'ren.

Maar neen! ik gaan te wijd, ver buiten mijnen kring,
Dat 'k u mijn dank betuig, was 't doel dat ik aan ving.
't Is dan door uwe gunst 't hier Christus kerk uitbreidt,
't Men meer op d' heilbaan wijst, die naar den hemel leidt.
Makkum zal, moet u dank, Cornwerd eer bewijzen,
Heel d' gemeente, dankbaar uwe daden prijzen.

De Godheid, die eens millioenen werelds schiep,

Met al hun schepslen hier, uit niet in 't aanzijn riep;
De Wijsheid, die eens aarden aan zonnen snoerde,
En zonnen om zonnen, door het luchtruim voerde;
(Bestuurdt der menschen lot, en mat zijn leeftijd af
Eer dat de maan haar licht, de plant een bloezem gaf,
Die eeuwig liefde is, en al d' Eng'len loven,
Zij u steeds na bij, met Hare gunst van boven.

Mei faek hjir oer de wroâd, falske tank tael rinne,
Gjit hjir wol skimer jôun, troch foar held're sinne;
Dit is in stielen wet, sá lang 't ús ierdbol driout,
“Ear him, dij 't deugd forspriet, dat nei forealing kliout!”
Heech bij mij ín wearde, scil jou namme blioue. –
Nimt de dêa jou wei: o! wol de hymel wioue,
Dêr better sinn'liocht blinkt, mei jou iewich weenje;
Dat is mín herte winsk, - hjir mei scil ik einje.

Mijnheer!

Met de meeste hoogachting noem ik mij
Uw Wel Eds,
dankbare dienaar en Vriend

P.O. Postma

Cornwerd den 30 van Lentemaand 1862.
P.S.

Eer nog mijn penne neder legt,
Dient nog een woordje hier gezeg't,
Het is wel niet mijn eigen vond;
Maar't kwam eens uit een dichters mond;

“Wie werkt voor volks geluk en zeden,
“Al ziet hij daad'lijk d'uitkomst niet;
“Al heeft hij maar alleen voor reden,
“Dat dit de Godheid hem gebiedt,
“Zal Hare gunst aan zich verbinden,
“En vroeg of laat belooning vinden.”

O.Z. van Haren

3) brief fan 1864

In lyts priuwke fan Piter Obes Postma syn dichtsjen is noch bewarre yn in brief fan 2 febrewaris 1864 oan Marten Aukes Dijkstra, kastlein yn de Surger herberge De Steenen Man. Dy Dykstra is in soan fan Auke Martens dy't yn 1849, doe't Piter syn heit dêr feint wie, buorke op de Lytse Pleats. De brief is bewarre bleaun, trochdat in dochter fan de kastlein him oerskreaun hat. It ôfskrift is letter printe yn: Berg-Roedema, Imkje van den -. Fan Tuskendiken en tusken 'e diken. Kaatsvereniging Zurich 100 jaar 1898-1998.(sûnder plak en jier fan útjefte, mar ferskynd yn 1998) , side 205-206. De brief is yn it ôfskrift net folslein; it slot mist. Ut de ynhâld ('daarom schrijf ik hier eenige ter neer') docht bliken, dat Piter Obes mear as ien rymke makke hat, dat mooglik tsjinje koe foar in úthingboerd. It is mooglik, dat de kastlein de ein fan de brief ôfknipt hat mei in rym,

dat him hage en de ûndertekening. Miskien mei de bedoeling om nochris sa 'n boerd meitsje te litten. Mocht der nochris (in ôfbylding fan) sa 'n boerd boppe wetter komme, dan hat it kâns, dat it ferske dat der opstiet in tekst fan Piter Obes Postma is.

Cornwerd, den 2e februari 1864

Vriend Dijkstra,

Zeker zult gij niet zonder nieuwsgierigheid dit briefje opengetrokken hebben en ik kan er wel smakelijk om lachen als ik daaraan denk. Spoedig wil ik u de onwaarde van deze letters bekend maken. Vriend, het is slechts de vrucht van een ledige tweede februarinamiddag. Ledigheid is des duivels oorkussen, zegt het spreekwoord en ik geloof dat Vader Cats ook wel gelijk had toen hij zeidde:

“Wanneer het water stille staat,
wanneer de mensche ledig gaat,
wanneer het ijzer rusten moet,
niet één van drieën blijft er goed.”

Gewoonlijk als ik niets te doen heb, neem ik een boek in handen (maar altijd leze, altijd leze). Salomo zeide veel lezen is een vermoeijenis des vleesches, en ik geloof dat het een vermoeijenis des geestes worden kan, tenminste sommige menschen worden er krankzinnig door. Om nu dan toch de ledige handen wat te geven begin ik u te schrijven.

De stoomwagen gaat snel, per telegraaf gaat oneindig veel sneller, maar wat gaat sneller dan de gedachten? Eenzaam zit ik op de kleine plaats in mijn kamer, maar toch ben ik bij duizenden menschen en reis in een oogenblik de heele aarde rond.

Nu ben ik bij de Eskimo's in het barre noorden, dan weer bij de bewoners van het heete keerkringsgewest, dan op de hoogste bergen der aarde, waar altijd durende winter heerscht, dan weer staar ik in de diepten der zee, waar millioenen levende wezens zich bewegen; dan plaats ik mij bij Abraham en Isaak, dan weer ben ik bij Jozef in Dotan, dan bij de inneming van Jeruzalem door de Romeinen toen meer dan een miljoen joden werden gedood; dan weer Maar hoe zoude ik alle gedachten kunnen opschrijven? Onmogelijk. Niet tevreden met deze aarde, verplaats ik mijzelf op vreemde wereldbollen. Dan ben ik op die waar zelfs een kanonskogel in 25 jaar niet zou kunnen henen vliegen (het licht doet het in weinige minuten); dan weer op de meer verwijderde werelden, waar zelfs het licht in geen duizend jaren kan henen reizen.

Op dit oogenblik kwam ik in gedachten door Zurich, of laat het mij liever een wakende droom noemen. ik zag het uithangbord met De Steenen Man en dacht: “Jonge, Marten moest een rijmpje boven de deur hebben, daarom schrijf ik hier eenige ter neer. Zelf kunt gij uitzoeken welke u het mooiste voorkomt. Maar ik geloof evenwel, dat gij nog beter doet als gij ze met een glimlach terzijde legt of de pijp er mee aansteekt, het is toch maar malligheid,

*Als soms de stormwind huilt en loeit
en de regen bij stroomen vloeit,
vindt men hier steeds een schuilplaats vriend,*

waar ieder vriendlijk wordt bediend.”

4) brief oan Obe Postma fan 1886

Hoewol't ik dizze brief fan heit Piter Obes oan syn soan Obe Piters dy't dan krekt yn Amsterdam mei de stúdzje begûn is, net neamd haw yn it Wjerklank-artikel, heart er wol deeglik by de skriftlike neilittenskip. It is de iennige dy't bewarre bleaun is; oft heit net faker skreaun hat, is net te sizzen. Meastentiids skreau mem en fan har binne ek mear brieven bewarre, mar dy binne allegearre fan nei de dea fan heit yn 1891. Omdat de noed fan de âlden om de earste pyk dy't it nêst ferlitten hat, sa moai útkomt yn wat sawol heit as mem yn dizze brief skreauwen, heakje ik mem har part mar fêst oan heite brief.

Donderdag 14 Oct. 86

Geliefde zoon!

Hiermede zenden we u het goed in de blikken bus die te zwaar is uitgevallen om in de meeste gevallen als postpakket verzonden te worden; daarom hebben ook wij hem met de boot moeten verzenden.

Gij moet nu al uw goed er maar in stoppen en dan ook maar met de boot verzenden, want dan is er ook te veel gewicht.

Moeder heeft er een hoop papier in gedaan om het wat aan te stoppen, daar het er anders te veel zou schudden.

Gij vindt hierin een sleuteltje om de bus op het slot te doen, wij hebben een tweede sleuteltje maar konden nu niet sluiten natuurlijk.

Wellicht zal deze trommel zoo niet op den duur bevallen en wel spoedig vol deuken zijn. Mein is weer een dag of wat niet al te goed of het weer de koorts kan zijn is nog niet zeker. Tjeerd heeft de oude konijnen verkocht en de jongen zijn of gestolen of door de mudden opgevreten.

Moeder heeft nu en dan last van kiespijn.

Het heeft hier nu een dag twee drie slecht weer geweest, vandaag was het goed weder. Dingsdag en Woensdag nacht en Woensdag is hier vrij wat water gevallen, zoo dat wij nu genoeg hebben voor een week of wat.

We hebben een van de beide Drentsche schapen geslacht en vandaag er het eerst van geëten. Tjeerd gaat nu weer voor en namiddags naar de school doch niet naar de avondschool.

gegroot Uw liefh. ouders
P O Postma

Lieve Obe

Vader heeft eigenlijk al genoeg geschreven maar ik wou er toch nog een lettertje bij voegen. We hebben de overhemden in een houten doos gedaan om het kreukelen natuurlijk, maar die moet ge ook weer terugzenden hoor dan moet ge alles maar goed vol doen ook de onderbroek en baadtje en kousen want het is beter dat we maar wat langer wachten en dat de doos dan vol is nu hij toch met de boot moet en dan kreukelt het ook niet zoo veel, gij moet ook eens schrijven hoeveel vracht gij er nog van moet geven en hoe uwe opstaande boorden zich houden en moet ge dan ook nog een overhemd voor hebben:

ook moet ge ons eens schrijven wat de Proffessoren zeggen en wat ge den geheelen dag zoo wat doet? en of het u al wat beter in Amsterdam bevalt?

Ik verwacht nu eens een heele lange brief hoor, gij moet er maar een geheelen avond voor nemen want wij willen graag alles weten wat u betreft. Mij dunkt gij moest de juffrou maar zeggen dat wij u eijer gestuurd hebben en vraag haar dan of zij ze voor u koken wil wan[t] anders bederfen ze en dat moest niet. Th[!]ante Reinschje en ik hebben dingsdag bij omke Douwe geweest te eten. Thante Antje en Akke waren ook verzocht maar die waren beide nog niet regt goed.

Ik denk dat dit nu voor landverhuring was.

Wees hartelijk gegroot van

Uwe Moeder Sijbrichje

Zend de trommel maar met de Harlinger boot en dan van Harlingen met schipper Jeen de Vries naar Makkum.

5) *brosjuere fan 1887*

Yn Tresoar wurdt út de eardere kolleksje fan de PB in brosjuere bewarre út 1887 (Pd 694), skreaun troch Piter Obes Postma mei in lang sitaat dêryn fan J. Krull. De tekst is neffens de

ûndertekening fan Postma, mar dy hat in grut sitaat opnommen fan J. Krull. It stik is net goed te begripen, as it net lêzen wurdt yn it ramt fan de Doleânsjestrîid dy't in jier earder, yn febrewaris 1886, begûn wie. Yn dyselde moanne wie ds. J.J. Ploos van Amstel yn Reitsum de earste Fryske predikant dy't briek mei de Herfoarme Synoade. De Doleânsje wie nei de Ofskieding fan 1834 de twadde skuorring yn de Herfoarme tsjerke. Yn 1887 waard de oanhing fan de Doleânsjebeweging grut yn Fryslân, benammen yn Hinnaarderadiel, Wûnseradiel en de Dongeradielen. Yn Wûns hat yn dat jier de hiele tsjerkerie de predikant folge, doe't dy briek mei de Herfoarme Synoade. De yn it stik neamde ds. Jan Wouter Felix (1824-1904) hie stien yn Longerhou en Heech en hie dêr in grutte oanhing hân.

Geachte Lidmaten der Hervormde Gemeente van Makkum en Kornwerd en verdere leden der Hervormde Kerk in ons midden!

Is er reeds in een onzer naburige Gemeenten eene Kerkelijke kwestie in het leven geroepen, er zijn grootelijks vermoedens dat men ook in deze Gemeente aan het uittreden uit het Synodaal verband begint te denken.

Hebben voor eenige tijd twee leden onzer Gemeente de Hervormde Kerk verlaten, omdat naar hunne opvatting de kinderdoop, in de Kerk gewettigd, in strijd was met de leer des Bijbels, wie zou dit gewetens-bezwaar der beide Broeders niet eerbiedigen en wie hun het uittreden euvel duiden?

En als straks een grooter getal ons verlaat omdat naar hunne overtuiging de tucht niet genoeg kan worden uitgeoefend, wij mogen het betreuren, maar wie zou het ook deze Broeders kwalijk nemen?

Maar als men echter de Hervormde Kerk wil verlaten, een nieuwe Kerk-gemeenschap stichten en de Kerkelijke goederen medenemen, dan, ja dan, hebben wij daar tegen ernstig bezwaar. Het is dan om zeer vele moeiten, kwestieën en verwarring te voorkomen, dat wij de Gemeenteleden toeroepen: weest voorzichtig! laat U niet te spoedig medeslepen tot afscheiding, of liever, laat U daartoe in het geheel niet overhalen. Men zal U wellicht daartoe zoeken te brengen door het beroepen van een Predikant, die genegen is deze beweging op zich te nemen, of wel door eerlang te laten optreden doleerende Predikanten* die U daarvoor zachtens of met harde woorden kunnen voorbereiden en bewerken, of misschien door het aanbieden van lijsten ter inteekening, of wat plannen en middelen daarvoor ook mochten kunnen dienstbaar zijn.

Kan ons ook eene verrassing van de zijde des Kerkerads wachten? Wie weet het!

Voor dengene die niet gewoon is de bladen te lezen, zal het zeker niet onverschillig zijn de volgende verklaring van Ds. Krull, voorkomende in het *Wageningsch Weekblad* van Woensdag 23 Febr. Jl., te vernemen:

‘Met bijzondere ingenomenheid las ik in *het Vaandel*,’ dat Ds. J.W. Felix, te *Utrecht*, het uittreden uit het Kerkverband volstrekt niet goedkeurt, ja dit betreurt. Mijne geheele instemming heeft het, wanneer hij schrijft, dat het kwaad niet alleen in de organisatie, maar nog veel dieper in ons volk en in de leden onzer Kerk zit; dat een andere Kerkorde de krankheid niet kan genezen; dat het breken van het Kerkverband niet het juk der zonde breekt en evenmin onze schuld voor den Heere kan goedmaken.

Mocht menig jong Predikant, die zijne gemeente zoekt over te halen tot uittreden, dit woord van onzen hooggeachten, bedachtzamen en in den dienst des Heeren oud geworden broeder, overwegen en ter harte nemen.’

Spannum, 16 Febr. '87.

(get.,) J. KRULL.

Laat ons dan die tegen het sloopen en verwoesten der Kerk zijn, onze krachten inspannen om zoo mogelijk te voorkomen dat deze Gemeente het tooneel van verwarring en scheuring worde, waaronder helaas! ook wellicht de Diakonie-armen zouden schade lijden; en mocht het zijn dat de revolutie niet meer is tegen te gaan, laat ons dan die in de Hervormde Kerk geboren, gedoopt en tot lidmaten aangenomen zijn en ondanks hare gebreken liefhebben, de handen ineen slaan om krachtig de pogingen van het Klassicaal bestuur te steunen, als dat bestuur geroepen wordt om de reglementen en rechten der Hervormde Kerk, dat dan ook onze rechten en belangen zijn, in deze Gemeente te handhaven.

Wat er echter gebeure, laat ons strijden met eerlijke wapenen en laat niemand onzer zich door hartstocht tot persoonlijke haat en vijandschap vervoeren, opdat ieder vrijelijk en zonder schade, voor zijn gevoel kan uitkomen.

28 Febr. 1887.

P.O. POSTMA.

* Toen ik dit schreef wist ik niet, dat reeds Ds. Ploos van Amstel op dit aambeeld had geslagen.